

La hyà dè l'alèvâdzo a Lojena

Autor(en): **Rime, Marguerite**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **L'ami du patois : trimestriel romand**

Band (Jahr): **36 (2009)**

Heft 142

PDF erstellt am: **27.05.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-245417>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Ein Dienst der *ETH-Bibliothek*

ETH Zürich, Rämistrasse 101, 8092 Zürich, Schweiz, www.library.ethz.ch

<http://www.e-periodica.ch>

titha. Chè velâdzo ramochalâ alintoua dè lou mohyi chè bayon la man po fêre chi bi dichtri.

Ma Yanna ti du grantin on payi dzoya. Ti lèfuri, te fithè lè mujikè. To le tsotin, te fâ la bénichon è lou rècroton. Te keminthivè o mi dè mé à Chuveri. O mi dè juyè, la Chin Dzâtyè a Vuthèrnin. Ouna chenanna apri a la Dza. O mi d'où a Remon, è ti lè otro in chaptanbre.

Ti dinche balèbin lou payi pye dzoya dou tyinton.

Ouna kotse yo i fâ tan bon chobrâ.

Ces villages rassemblés autour de leur église se donnent la main pour faire ce beau district.

Ma Glâne, tu es depuis toujours un pays joyeux. Tous les printemps, tu fêtes les musiques. Tous les étés, tu fais la bénichon et le retour de la bénichon. Tu commences au mois de mai à Siviriez. Au mois de juillet, la Saint Jacques à Vuisternens. Une semaine après à La Joux. Au mois d'août, à Romont, et tous les autres en septembre.

Tu es bien ainsi le pays le plus joyeux du canton.

Un endroit où il fait tant bon rester.

► **LA HYÀ DÈ L'ALÈVÂDZO A LOJENA**

Marguerite Rime, foyer St-Vincent, Vuadens (FR)

La hyà dè l'alèvâdzo a Lojena, dou 15 ou 18 dè janvié 2009

Franchouâ Moran dè Vuadin, to pri dè Bulo l'è on chuti alèvâre. Chè vatsè l'an rinkontrâ la glouâre din lè j'èkpojichyon, in Chuiche èachebin a l'èthrandji. La pye bala ravuchête dè Franchouâ è dè chè bithè l'è ou konkour européen d'Oldenburg : championne Holstein avu Morandale Kit Bretagne, pu ouna championne Red Holstein.

Tyindzè dè chè bithè chon j'ou prèjintâyè a Swiss'Expo.

Chi drobyo titre l'è na rèkonpincha bin meretâye po chi dzouno. Travayà è volontéro, Franchouâ l'i chondjivè du l'i a grantin. Oujâvè pâ n'in dèvejâ dè pouêre d'ithre dèpitâ è dè pâ ravuchi. Kan chin l'è arouvâ l'a fê di yithâyè. Vo puédè moujâ a chon bouneu è a cha fyêrtâ. Ma dèvan, l'avi pâ kontâ chè j'ärè, chon pochyin è ti lè chouin ke l'a fayu. Ma kan on âmè chè bithè kemin li, l'è pye alêgro dè travayi.

L'é demandâ a Franchouâ Moran chin ke l'avi pouchâ a rèyi chi mihyi pènâbyo ke chovin lè dzouno abandonon ?

- L'é la tsanthe dè povî fêre dè ma pachyon mon gânye-pan. Chin i vou a dre ke tota la dzornâ i intrètinyo l'amihyâ avu mè bithè. Tot'in lè gouërnin, lè

chonyin, lè j' âryin puachebin in lè j' anyatin. I arouvo dinche a bin lè konyêthre è a lè chyêdre. Du to piti vèlon i vêyo dza kemin la vatse vindrè bala. Fô bin konyêthre chè bithè ma i dévonachebin mè konyêthre. Chon pâ di machinè. L'anachebin de l'èchyin, mé tyè k' on chè moujè !

Ouna tsantheachebin l'è dè mè dre ke ma famiye i vi grâthe a nouthon travô, noutrè bithè. L'i a di dzoua pye tricho tyè di j' ôtro : Kan i dévo mè chèparâ d'ouna vatse l'è le kà grô è i vouêto pâ tru grantin le ku dou kamion.

Ou dzoua dè vouè l'è gayâkemin dèvan tan : i fô chèlèkchyenâ lè mèyà, chuto po le lathi. Nouthrè j'anhyanfajan dza dinche, bin chure ke l'avan pâ a dichpojichyon to chin ke no j' an vouè. Moujâdè-vê to chin ke l'an invinhyenâ por alâpye rido è chuto djuchto kemin fô : la chèmin ke no j'arouvê du yin, le « transport d'ambrions », l'ADN. I arouvon mimamin a fabrekâ ou vi din di bokô, i dyon chin « le clonage ».

Kan i moujo ke mon père-granfaji di kilomètre a pi por alâ menâ na vatse i bà! Mè, l'è Internet, i kemando chin ke fô in Amèrike, chin i arouvè din me n'èthrâbyo è le toua l'è dzuyê !

Fô pâ rintyè la tsanthe por arouvâ a ha bala rèkonpincha. Félicitachyon a Franchouâ Moran. In cht'ou tin dè krije, la ya l'è pâ tan alêgra po lè dzin de la têra., ma, kan l'an l'amihyâ d'ouna bala famiye è le kâ a la bouna pyêthe, to va mi.

Marguerite Rime est une femme de la terre, elle a vécu le vie des paysans et éleveurs des années 1950. Elle reste en contact avec les jeunes d'aujourd'hui. Tout en comprenant leurs difficultés, elle admire leurs nouvelles méthodes et les félicite pour leur courage.

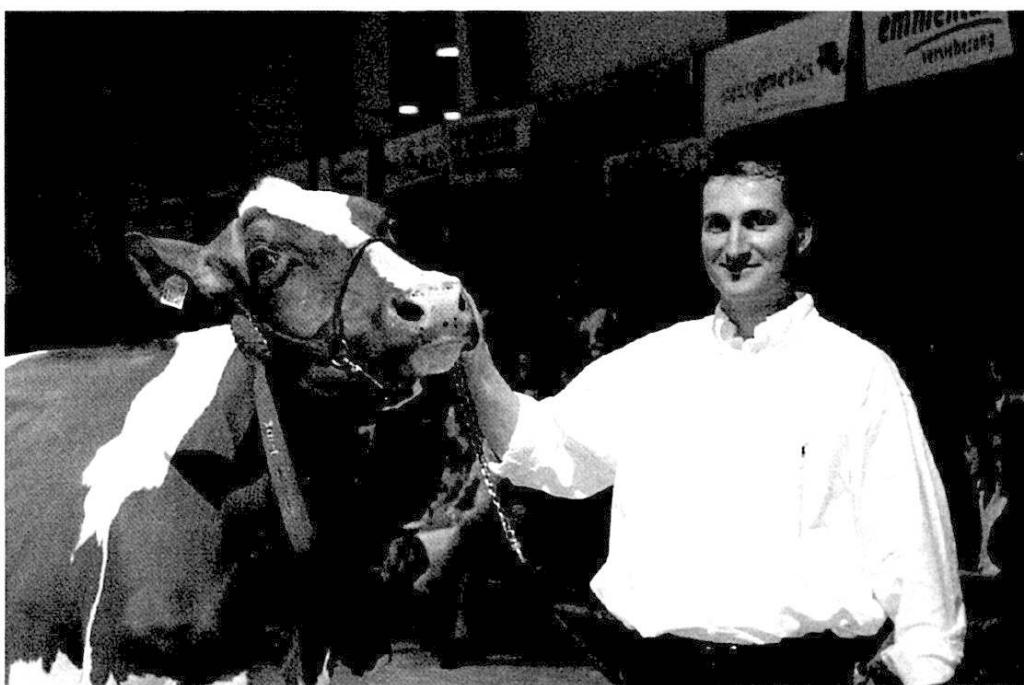

Photo coll. Mme Rime.